

GRUPUL DE EXPERTI ÎN DOMENIUL JUSTIȚIEI (GEJ)

Autori: Iulian Rusu (iulian.rusu@ipre.md)

Veronica Mihailov-Moraru (veronica.mihailov-moraru.gej@ipre.md)

Svetlana Balmuș (svetlana.balmus.gej@ipre.md)

Tatiana Ciaglic (tatiana.ciaglic.gej@ipre.md)

Sumar

Monitorul Justiției este un produs IPRE realizat în cadrul inițiativei Grupului de Experti în domeniul Justiției (GEJ) și care prezintă evoluțiile cheie din sectorul justiției din Republica Moldova.

Prezentul raport, Monitorul Justiției #8, se expune cu privire la evoluțiile cheie în sectorul justiției din perioada 1 aprilie 2021 – 30 aprilie 2021 și include o serie de constatări și concluzii ale GEJ cu privire la:

- I.** Hotărâri ale Curții Constituționale a Republicii Moldova
- II.** Hotărâri ale Consiliului Superior al Magistraturii
- III.** Proiecte de legi adoptate în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului
- IV.** Activități organizate de Comisia juridică, numiri și imunități
- V.** Ministerul Justiției: Inițierea proceselor de elaborare a mai multor acte normative
- VI.** Hotărâri adoptate de Consiliul Superior al Procurorilor
- VII.** Instrumentarea dosarelor de rezonanță de către Procuratură Generală
- VIII.** Activități în cadrul Uniunii Avocaților
- IX.** Alte evenimente relevante sectorului justiției

I. Hotărâri ale Curții Constituționale a Republicii Moldova

1. La 06 aprilie 2021, Curtea Constituțională a pronunțat [Hotărârea nr.12 \(sesizarea nr. 151g/2020\)](#) privind controlul constituționalității articolelor 77, 81 și 315 din CPP, referitoare la omisiunea includerii soțului ca succesor al părții vătămate sau al părții civile. Curtea a admis parțial sesizarea și a declarat neconstituțional art. 81 din Codul de Procedură Penală, în partea ce ține de omisiunea includerii soțului în calitate de potențial succesor în procesul penal al părții vătămate sau al părții civile. Totodată, până la modificarea de către Parlament a articolului 81, soțul va putea fi recunoscut în calitate de succesor în procesul penal al părții vătămate sau al părții civile, și a declarat neconstituțional textul „În cazul în care mai multe rude apropiate solicită această calitate, decizia de a alege succesorul îi revine procurorului sau instanței de judecată.” din articolul 81 alin. (2) din CPP.
2. La 08 aprilie 2021, a fost declarată inadmisibilă [sesizarea privind controlul constituționalității liniei bugetare nr. 143 din anexa nr. 2 la Legea bugetului de stat pentru anul 2021, nr. 258 din 16.12.2020](#), depusă de către dl Dumitru Alaiba, deputat în Parlamentul Republicii Moldova. Contestarea se referea la faptul că prin acumularea mijloacelor financiare la bugetul de stat din aplicarea amenzilor și sancțiunilor autoritățile acuză a priori agenții economici și cetățenii de săvârșirea unor delictive. Obligația stabilită de lege a agenților constatatori de a acumula mijloace financiare la bugetul de stat în sumă de 300 milioane lei în anul 2021 pune într-o situație defavorabilă atât cetățenii, cât și agenții economici, deoarece se consideră dinainte că atât persoanele fizice, cât și cele juridice vor fi găsite vinovate și vor fi penalizate în anul viitor cu amenzi și alte sancțiuni.
3. La 15 aprilie 2021, Curtea Constituțională a pronunțat [Avizul nr. 1](#) pentru constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului ([sesizarea nr. 71f/2021](#)). Sesizarea a fost depusă de dna Maia Sandu, Președintele Republicii Moldova, care solicita Curții să constate circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului de legislatura a X-a, din cauza expirării termenului de trei luni în cadrul căruia Parlamentul trebuia să formeze Guvernul și a expirării termenului de 45 de zile de la prima solicitare și respingerea a două solicitări de investitură a Guvernului. Curtea a constatat drept circumstanțe care justifică dizolvarea Parlamentului Republicii Moldova imposibilitatea formării Guvernului în conformitate cu prevederile articolului [85 alineatele \(1\) și \(2\) din Constituție](#). În raport cu acest act doi membri judecătorești ai CC, au depus [opinii separate](#).
4. La 23 aprilie 2021, Președintele interimar al Curții Constituționale, dna Liuba Șova a admis, în baza articolelor [7¹ alineatele \(2\) și \(4\) din Codul jurisdicției constituționale](#) și [25¹ alin. \(2\) și \(4\) din Legea cu privire la Curtea Constituțională](#), [cererea de suspendare a acțiunii Hotărârii Parlamentului privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale și a Hotărârii Parlamentului din 23 aprilie 2021 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale](#), depusă de Sergiu Litvinenco, deputat în Parlamentul RM ([DCC nr. 60 din 23 aprilie 2021](#)). Amintim că în ședința Parlamentului din 23 aprilie curent, majoritatea parlamentară formată din Partidul Socialiștilor din Republica Moldova și Partidul Șor, a votat retragerea parțială a Hotărârii privind numirea Domnicăi Manole în calitate de judecător la CC. Asta deși [Constituția la art. 137](#) prevede că “Judecătorii Curții Constituționale sînt inamovibili pe durata mandatului, independenți și se supun numai Constituției.” În cadrul aceleiași ședințe, majoritatea Parlamentară l-a numit pe Boris Lupașcu în calitate de Judecător la CC și a adoptat Declarația cu privire la recunoașterea caracterului captiv al CC.
5. La 27 aprilie 2021, Curtea Constituțională a pronunțat [Hotărârea nr. 13 pentru controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 73 din 23 aprilie 2021 privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al CC și a Hotărârii Parlamentului nr. 74 din 23 aprilie 2021 privind numirea unui judecător al CC \(sesizările 92a/2021 și 93a/2021\)](#). Curtea a subliniat că, în afară de sarcina protecției drepturilor fundamentale garantate de Constituție, ea trebuie să se asigure că

Concluzia nr. 1:

Curtea Constituțională a constatat circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, urmând jurisprudența anterioară, dar și concretizând unele aspecte legate de procesul de purtare a consultărilor dintre Președinte și Parlament.

Concluzia nr. 2:

Parlamentul a comis o ingerință inadmisibilă în activitatea Curții Constituționale prin retragerea parțială a Hotărârii Parlamentului prin care a fost numit în funcție un judecător la Curtea Constituțională. În consecință Curtea Constituțională a suspendat acțiunea și ulterior a declarat neconstituționale Hotărârile Parlamentului nr. 73 și 74/2021.

autoritățile publice din diferite ramuri ale puterii statului rămân în limitele prescrise de Constituție și că este nevoie să rezolve, uneori, conflictele care apar între acestea. Curtea a reținut că exercitarea oricărei forme de presiuni asupra judecătorilor, atât înainte de adoptarea hotărârii, cât și ca un act de răzbunare pentru soluțiile adoptate, este inadmisibilă, fiind incompatibilă cu respectarea statului de drept, a autorității Curții și a supremației Constituției (HCC nr. 18 din 2 iunie 2014, § 101; HCC nr. 9 din 26 martie 2020, § 30). Prin urmare s-au declarat neconstituționale Hotărârea Parlamentului nr. 73 din 23 aprilie 2021 privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale și Hotărârea Parlamentului nr. 74 din 23 aprilie 2021 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale.

6. Tot, la 27 aprilie 2021, Curtea Constituțională a pronunțat [Hotărârea nr. 14 pentru controlul constituționalității Legii nr. 218 din 3 decembrie 2020 pentru modificarea unor acte normative \(sesizările nr. 195a/2020 și nr. 199a/2020\)](#). Examinând sesizările (prin care s-au invocat încălcarea procedurilor de legiferare și afectarea rolului Președintelui Republicii de garant al suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale), Curtea a observat că de la prezentarea raportului Comisiei juridice, numiri și imunități asupra Legii contestate în ședința plenară (la aproximativ ora 15:27), până la votarea ei în două lecturi (la aproximativ ora 15:28) a trecut circa un minut. Luând în considerare că, în ultimii cinci ani, competența Președintelui Republicii de a coordona activitatea Serviciului de Informații și Securitate a fost supusă modificărilor frecvente, interesul opoziției parlamentare de a formula întrebări și de a lua cuvântul cu privire la necesitatea modificărilor propuse era justificat. Pentru că legislatorul nu a respectat un echilibru corect între principiile concurente, Curtea a constatat că la adoptarea Legii contestate au fost încălcate prevederile articolelor [1 alin. \(3\), 5 alin. \(1\) și 74 alin. \(1\) din Constituție](#). La 1 decembrie 2020, proiectul Legii contestate a fost înregistrat la Secretariatul Parlamentului. În următoarea zi, Comisia juridică numiri și imunități a întocmit un Raport asupra proiectului de Lege contestat. Ulterior, pe 3 decembrie 2020, Parlamentul a adoptat în două lecturi Legea contestată. În cazul examinat termenul oferit de Parlament pentru formularea propunerilor și amendamentelor la proiectul Legii contestate în prima lectură și în a doua lectură este insuficient, în special având în vedere obiectul de reglementare al Legii contestate, care viza excluderea unor competențe ale Președintelui Republicii referitoare la Serviciul de Informații și Securitate. Din acest motiv, Curtea a constatat încălcarea articolului 73 din Constituție, și a fost declarat neconstituțională [Legea nr. 218 din 3 decembrie 2020 pentru modificarea unor acte normative](#).
7. La 28 aprilie 2021, Curtea Constituțională a pronunțat [Hotărârea nr. 15 pentru controlul constituționalității Hotărârii Guvernului cu privire la propunerea declarării stării de urgență nr. 43 din 30 martie 2021 și a Hotărârii Parlamentului privind declararea stării de urgență nr. 49 din 31 martie 2021 \(sesizările nr. 81a/2021 și nr. 82a/2021\)](#). Curtea a observat că la adoptarea Hotărârii contestate, Parlamentul s-a bazat pe proiectul de Hotărâre înregistrat de deputați. În nota informativă (de doar 1 pagină) a proiectului de hotărâre, se face trimitere la rata infectării populației cu virusul SARS-CoV-2 și la Raportul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, nefiind oferite argumente care să justifice inclusiv durata stării de urgență de două luni. Curtea a notat că, declarând starea de urgență și lărgind competențele executivului pentru combaterea pandemiei, Parlamentul nu a motivat în ce măsură competențele ordinare ale executivului sunt insuficiente pentru depășirea situației de criză și în ce măsură sporirea competențelor puterii executive poate compensa deficiența în discuție. Hotărârea Parlamentului a fost adoptată cu încălcarea regulilor de procedură și pentru că aceasta nu îndeplinește exigența minimă referitoare la motivarea deciziei de declarare a stării de urgență, Curtea a reținut că ea contravine articolelor 1 alin. (3), 6, 27, 40, 46 și 73 coroborate cu articolul 54, și articolul 85 din Constituție. Astfel s-a declarat neconstituțională Hotărârea Parlamentului privind

Concluzia nr. 3:

Curtea Constituțională a constatat neconstituționalitatea Legii nr. 218/2020 prin care au fost excluse competențele Președintelui Republicii Moldova legate de coordonarea activității Serviciului de Informații și Securitate, constatând încălcări ale prevederilor articolului 73 din Constituție.

Concluzia nr. 4:

Starea de urgență declarată de Parlament la 31 martie 2021 a fost considerată neconstituțională din motiv de lipsă de justificare a măsurilor care sunt necesare pentru a gestiona starea pandemică, dar și a termenului de înstituire a acesteia.

declararea stării de urgență nr. 49 din 31 martie 2021. Totodată, Curtea a declarat inadmisibile sesizările în partea referitoare la Hotărârea Guvernului cu privire la propunerea declarării stării de urgență nr. 43 din 30 martie 2021.

II. Hotărâri ale Consiliului Superior al Magistraturii

[Hotărârile adoptate în Ședința Plenului nr.11 din 13.04.2021:](#)

8. Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a desemnat judecătorul Adrian Cerbu de la Judecătoria Criuleni în calitate de membru al Consiliului Institutului Național al Justiției, pe un mandat de 4 ani.
9. Au fost desemnați judecătorii specializați în controlul judiciar asupra activității de testare a integrității profesionale, pe termen de 3 ani, cu excepția judecătorilor Svetlana Uzun, Leonid Turculeț, Dan Dubcovețchi și Corina Albu.
10. Consiliul Superior al Magistraturii l-a desemnat pe judecătorul Petru Moraru, în calitate de membru permanent al Comitetului de Supraveghere în cadrul Proiectului "Consolidarea sistemului de justiție penală bazat pe respectarea drepturilor omului în Republica Moldova". Anterior Petru Moraru a făcut parte din completul de judecată care în 2015 a achitat generalii Gheorghe Papuc și Vladimir Botnari, fostul ministru de Interne și, respectiv, fostul comisar al Capitalei în timpul evenimentelor sângeroase din aprilie 2009, acuzați de abuz de putere și neglijență în serviciu.

[Hotărârile adoptate în Ședința Plenului nr.12 din 20.04.2021:](#)

11. Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a respins integral cererea exjudecătorului Victor Orîndaș cu privire la încetarea efectelor juridice ale actelor administrative individuale conform art. 149 din Codul administrativ al Republicii Moldova. Victor Orîndaș este unul dintre cei 16 judecători vizați în dosarul "Laundromatului Rusc" o schemă soldată cu spălarea a cel puțin 18 miliarde de dolari prin intermediul instanțelor judecătorești din Republica Moldova. Potrivit unei anchete realizate de Centrul de Investigații Jurnalistice din RM, Victor Orîndaș se află pe locul doi la numărul de ordonanțe semnate în cazul spălării de bani. El a emis trei ordonanțe care au vizat suma totală de 1,48 miliarde de dolari.
12. Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a stabilit că concursul cu privire la suplinirea funcției vacante de judecător la Curtea Constituțională din partea CSM se va desfășura conform criteriilor expuse în [Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 273/16 din 16 iulie 2019](#).
13. Demersul Institutului Național al Justiției, referitor la prognoza pentru numărul de locuri la concursul de admitere pentru formarea inițială a candidaților la funcția de judecător în anul 2022, nu a fost soluționat, din motivul neîntrunirii numărului necesar de voturi.

[Hotărârile adoptate în Ședința Plenului nr.13 din 27.04.2021:](#)

14. În legătură cu expirarea împuternicirilor unor președinți și vicepreședinți ai instanțelor judecătorești și desemnarea exercitării interimatului, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a desemnat judecători pentru exercitarea interimatului funcției de președinte al instanței, începând cu 20 mai 2021, până la completarea funcției în modul stabilit de lege, după cum urmează: Veaceslav Suciuc la Judecătoria Criuleni; Lilia Țurcan la Judecătoria Edineț; Sergiu Osoianu la Judecătoria Strășeni; Ion Rusu, vicepreședinte interimar al Judecătoriei Drochia. Examinarea chestiunii cu privire la desemnarea unui judecător pentru exercitarea interimatului funcției de președinte al Judecătoriei Hîncești a fost amânată.
15. S-a anunțat concurs pentru suplinirea funcției vacante de membru al Consiliului INJ din rândul judecătorilor de nivelul curților de apel. Termenul pentru depunerea cererilor de

cître persoanele interesate, este de 20 de zile din momentul publicării Hotărârii pe pagina web a CSM.

III. Proiecte de legi adoptate în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului

Sedinta plenară din 09.04.2021:

16. A fost adoptat [Proiectul de hotărâre cu privire la constituirea Comisiei de anchetă pentru elucidarea circumstanțelor presupusei răpiri a ex-judecătorului ucrainean, Mykola Chaus](#). Reamintim că la 3 aprilie curen, Mycola Chaus, judecătorul ucrainean care este urmărit de autoritățile de drept din Ucraina pentru acțiuni de corupție, a fost răpit.
17. Deputații au aprobat conceptual, în prima lectură, [proiectul de modificare a Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar și Legii salarizării](#). Acesta urmărește plafonarea salariilor în sectorul bugetar, prin eliminarea fenomenului "salariilor nesimțite". Inițiativa prevede că salariul lunar al personalului din unitățile bugetare nu poate depăși 3 salarii medii lunare pe economie, iar personalul din unitățile bugetare care reprezintă statul în societățile comerciale în care acesta deține cote de participație, inclusiv cei desemnați în cadrul consiliilor de conducere a acestor întreprinderi, nu pot beneficia de anumite plăți suplimentare.
18. A fost aprobat în cea de-a doua lectură [proiectul privind stabilirea de noi norme generale de calculare și aplicare a prețurilor la principalele produse petroliere](#). Amendamentele ce modifică [Legea nr. 461/2001 privind piața produselor petroliere](#), sunt orientate spre limitarea abuzurilor din domeniu prin crearea în perspectivă a unui mediu economic bazat pe principiile economiei de piață. Inițiativa urmărește asigurarea stabilirii unor prețuri cât mai juste la benzină și motorină, ținând cont de fluctuațiile existente la bursele internaționale și regionale (Platts), fapt ce ar conduce la crearea unui mediu concurențial mai echitabil pe piață, în special în raport cu companiile mici.
19. A fost aprobată modificarea [Legii cadastrului bunurilor imobile](#), în contextul neclarităților ce se referă la partea tehnică a cadastrului, la stabilirea hotarelor, clarificarea modului de ținere a „planului cadastral” și „planului geometric”, cât și prevederile referitoare la hotarele fixe și hotarele generale ale terenurilor. Conform documentului, se propune descrierea explicită a tipurilor și componentei lucrărilor cadastrale, măsurătorile pe teren, stabilirea hotarelor fiind activități executate în cadrul lucrării cadastrale. Amendamentele prevăd ca lucrările cadastrale să fie executate de către Agenția Servicii Publice și structurile sale teritoriale, de întreprinderi de stat sau private; precum și obligativitatea certificării inginerilor cadastrali, în vederea asigurării calității executării lucrărilor de formare a bunurilor imobile și de delimitare a proprietății publice.

Sedinta plenară din 16.04.2021

20. A fost aprobat [proiectul de Lege privind instituirea unor măsuri de susținere a întreprinderilor micro](#) în cazul imposibilității calculării, raportării și achitării impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii. Termenul de depunere a declarațiilor și dărilor de seamă și termenul de stingere a obligațiilor de achitare a impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii va fi prelungit cu 20 de zile, în cazul în care conducătorul întreprinderii sau o altă persoană împuternicită de acesta se află în concediu medical în legătură cu tratamentul COVID-19. Perioada de aplicabilitate a legii se propune pe durata stării de urgență în sănătate publică și a stării de urgență. Adoptarea acestuia va necesita aprobarea de către Serviciul Fiscal de Stat a formularului cererii de prelungire. Proiectul a fost elaborat urmare a petiției publice semnate de aproape 3000 de persoane, printre care contabili și administratori de întreprinderi.

Sedința plenară din 22.04.2021 - 23.04.2021:

Concluzia nr. 5:

Parlamentul a comis un abuz și a încălcat prevederi importante ale Constituției Republicii Moldova prin adoptarea Hotărârilor 73 și 74/2021 ce țin de retragerea parțială a Hotărârii Parlamentului din 2019 privind numirea în funcție a dnei Domnica Manole în calitate de judecător la Curtea Constituțională și desemnarea unui alt judecător în această funcție.

Concluzia nr. 6:

Deși modificările la Legea cu privire la Guvern în baza Hotărârii Curții Constituționale sunt de principiu binevenite, formularea lor deficitară nu asigură un echilibru între cazul unui mandat încetat al Guvernului și interesul de a încheia tratate internaționale cu angajamente financiare.

Concluzia nr. 7:

Prin adoptarea repetată a unei legi prin care se abrogă Legea nr. 235/2016 Parlamentul a desconsiderat considerentele prezentate de Curtea Constituțională care a revizuit recent și a declarat neconstituțională Legea nr. 230/2020.

21. În ședința Plenară din 23 aprilie 2021, cu votul a 54 de deputați ai Partidului Socialiștilor din Republica Moldova și Partidului „Șor” a fost adoptată [Declarația cu privire la recunoașterea caracterului captiv al Curții Constituționale](#). Semnătarii declarației critică acțiunile presupus arbitrare și neconstituționale ale judecătorilor: Domnica Manole, Liuba Șova și Nicolae Roșca, adresându-se și organismelor internaționale, Consiliului Europei și Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept demersul în vederea expertizării situației înregistrate în Republica Moldova și aprecierii cauzei prin prisma transconstituționalismului European.
22. În cadrul aceleiași ședințe deputații din majoritatea parlamentară au adoptat, cu 53 de voturi, [Hotărârea privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale](#). Prin Hotărârea în cauză, s-a urmărit anularea prin retragere în parte cu efect pentru viitor actul administrativ individual ilegal favorabil și anume Hotărârea Parlamentului nr. 121 din 16 septembrie 2019 privind numirea doamnei Domnica Manole în funcția de judecător al Curții Constituționale. Totodată, Parlamentul a adoptat, cu 56 de voturi, [Hotărârea privind numirea unui nou judecător al Curții Constituționale, în persoana lui Boris Lupascu pentru un mandat de 6 ani. La 27 aprilie 2021, ambele hotărâri au fost declarate neconstituționale de către Curtea Constituțională al RM.](#)
23. Cu votul majorității deputaților Parlamentul a aprobat, [acordarea unor competențe suplimentare Guvernului al cărui mandat a încetat](#). Proiectul de modificare a [Legii cu privire la Guvern](#) prevede, în special, excluderea interdicției în ceea ce privește competența încheierii tratatelor internaționale care implică angajamente financiare pentru Republica Moldova. Potrivit Notei informative la proiectul de Lege în cauză, oferirea acestor competențe unui Guvern al cărui mandat a încetat urmărește scopul evitării pierderilor financiare eminente, inclusiv eliminarea impedimentelor încheierii tratatelor internaționale cu conținut financiar.
24. A fost adoptată [Hotărârea privind constituirea Comisiei parlamentare speciale pentru elaborarea proiectelor de legi privind reforma constituțională](#). Comisia va fi formată din reprezentanți ai fracțiunilor și grupurilor parlamentare, experți în drept constituțional, reprezentanți ai mediului academic și societății civile.
25. S-a decis modificarea [Legii bugetului de stat](#), în scopul acordării compensațiilor tarifelor la energia electrică consumatorilor gospodăriilor casnice – persoanele fizice – care locuiesc pe teritoriul R. Moldova, pentru două luni – aprilie și mai, perioada acțiunii stării de urgență. Inițiativa legislativă aparține deputaților Frațiunii parlamentare PSRM. Datele estimative arată că, la implementarea proiectului de lege vor fi necesare mijloace financiare suplimentare din Bugetul de Stat, în sumă de 532, 959 milioane lei. Reprezentanții Premier Energy principalul furnizor de energie electrică din RM, încă la etapa votării proiectului în primă lectură la 16 aprilie curent, [au criticat inițiativa](#) făcând referire la lipsa unor consultări prealabile cu furnizorul de energie electrică dar și lipsa avizului Guvernului care este obligatoriu în cazul proiectelor de legi ce implică cheltueli de la Bugetul de Stat.
26. A fost votat [un nou proiect pentru abrogarea Legii nr.235 din 3 octombrie 2016 privind emisiunea obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat din 17 noiembrie 2014 și din 1 aprilie 2015 \("Legii miliardului"\)](#). Proiectul ar avea drept scop eliminarea presiunii fiscale suplimentare asupra populației și economiei Republicii Moldova, utilizarea eficientă și în interesul cetățenilor a resurselor financiare acumulate de stat sub formă de taxe și impozite, neadmiterea majorării substanțiale a datoriei de stat. Pe 16 decembrie 2020 a fost adoptată o lege similară care prevedea abrogarea Legii nr.235/2016 privind emisiunea obligațiunilor

de plată derivate din garanțiile de stat. La 18 martie 2021 actul în cauză a fost declarat neconstituțional de către Curtea Constituțională a RM.

27. A fost votată în a doua lectură [modificarea Legii cu privire la avocatură](#), care urmărește creșterea echității și transparenței de accesare în profesia de avocat. Documentul prevede constituirea unei Comisii de soluționare a contestațiilor, care va reexamina rezultatele examenelor de admitere la stagiul și ale examenelor de calificare, pentru fiecare etapă. Totodată, avocatul stagiar va avea dreptul să asiste avocatul îndrumător la orice fază a procesului civil, penal și contravențional, iar contractul de efectuare a stagiului profesional nu va purta caracter oneros. Încălcarea acestei reguli va atrage la rândul său răspunderea disciplinară. Un alt aspect vizează determinarea regulilor de publicitate și comunicare a actelor emise de organele de autoadministrare a profesiei de avocat etc.
28. În baza unui Proiect elaborat de deputatul Frațiunii Partidului Socialiștilor din Republica Moldova, Vasile Bolea, în colaborare cu Asociația Judecătorilor, [au fost aprobate unele modificări la Codul contravențional și Codul Penal](#). Noile prevederi țin de reducerea la maxim a prezenței cetățenilor în instanțe, în condițiile actuale de pandemie precum și cu referire la pedeapsa pentru încălcări și detenții. Codul contravențional va suporta modificări, precum: examinarea fără partea implicată a cauzelor ajunse în instanță; iar instanța de recurs, va examina cauzele în lipsa părților. “Prin examinarea cauzelor în ordine de recurs în lipsa părților s-ar reduce substanțial și termenele de examinare a cauzelor, fiind respectat termenul rezonabil și excluderea completă a abuzurilor din partea participanților la proces”, se menționează în nota informativă.
29. Conform [aceluiași proiect](#), Codul Penal ar urma să includă un nou articol și anume reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu închisoare, cu muncă neremunerată în folosul comunității a inculpatului care a recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. Se propune și reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu amendă. Iar dacă pedeapsa prevăzută de lege este detenția pe viață, se aplică pedeapsa închisorii de 30 de ani.

Concluzia nr. 8:

Comisia Juridică, Numiri și Imunități a organizat mai multe runde de dezbateri pentru unii reprezentanți ai judecătorilor pentru a descalifica drept oportună și necesară inițiativa de evaluare extraordinară a judecătorilor, procurorilor și altor actori din sectorul justiției. Deși procesul de consultări este unul benefic, consultările nu urmează să se limiteze doar la acei actori care ar urma să fie evaluați printr-un mecanism de evaluare extraordinară.

VI. Activități organizate de Comisia juridică, numiri și imunități

30. La 14 aprilie 2021 membrii Comisiei juridice, numiri și imunități au organizat [o rundă de dezbateri pe marginea Strategiei](#) privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021-2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia. La ședință au participat președintele și vicepreședinții Judecătoriei Chișinău, președintele Curții de Apel Chișinău, și conducerea judecătoriilor din zona de centru a țării, și au fost dezbătute propunerile Președintelui Republicii Moldova pe marginea Strategiei din sectorul justiției. În cadrul dezbaterilor, s-a reiterat faptul că reforma actului de justiție nu trebuie să devieze de la planul stabilit, or identificarea persoanelor integre în realizarea evaluării este un lucru primordial. Astfel, se poate de evitat atragerea externă în acest proces decizional pentru justiția din Republica Moldova.
31. Similar, la 21 aprilie 2021 a fost organizată [o altă rundă de dezbateri cu participarea membrilor Comisiei juridice, și judecătorilor din sudul țării](#), reprezentanți ai Curții de Apel Cahul și Comrat. Potrivit reprezentanților din sistemul judiciar, cadrul legal nu permite realizarea evaluării cu implicarea externă. Astfel, s-a subliniat că autoritățile, inclusiv Guvernul trebuie să întreprindă toate măsurile necesare în interiorul țării, fără implicarea specialiștilor din străinătate și că urmare abordării a problemele identificate, urmează o decizie finală pe marginea Strategiei, pentru a fi transmisă spre promulgare Președintelui Republicii Moldova.

V. Ministerul Justiției: inițierea procesului de elaborare a mai multor acte normative

32. Ministerul Justiției a inițiat procesului de elaborare a [proiectul de lege prin care se propune revizuirea cadrului normativ conform standardelor internaționale pentru sporirea eficienței activității de urmărire penală și judecare a cauzelor penale privind infracțiunile de spălare a banilor și finanțare a terorismului și a celor asociate acestora](#). Necesitatea perfecționării cadrului normativ privind investigarea infracțiunilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului și a celor asociate acestora intervine în contextul implementării pct. 3.2.1. din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale de prevenire și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2020-2025, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 239/2020](#).
33. Ministerul Justiției a inițiat alaborarea proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (în vederea asigurării executării acțiunii nr. 6 din Planul de acțiuni al Ministrului Justiției pentru anul 2020 „Asigurarea accesului la justiție prin implementarea dosarului electronic”). Proiectul urmează să asigure revizuirea cadrului normativ relevant (Codul de Procedură Penală, Codul Contravențional, Codul de executare etc.) pentru actualizarea ultimelor funcționalități tehnice ale aplicației e-Dosar judiciar.
34. Ministerul Justiției a inițiat elaborarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative în vederea [executării Hotărârii Curții Constituționale nr. 6/2018](#) privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din [Legea nr. 269/2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat \(poligraf\)](#) și din [Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate](#) (testul poligraf), ce țin de declararea neconstituțională a textului „și care a susținut proba detectorului comportamentului simulat (poligraf)”.
35. Ministerul Justiției a inițiat elaborarea Proiectului de lege pentru modificarea Codului de Procedură Penală privind recuperarea cheltuielilor judiciare în cauzele penale. Se propune revizuirea cadrului normativ privind consolidarea mecanismului de recuperare a cheltuielilor judiciare în cauzele penale ce va permite uniformizarea practicii judecătorești de aplicare a dispozițiilor legale la încasarea cheltuielilor judiciare. Necesitatea perfecționării cadrului normativ privind mecanismul de recuperare a cheltuielilor judiciare a fost semnalată de experții naționali și cei internaționali. Premisele acestui proiect vor viza, în particular, următoarele aspecte: categoriile de cheltuieli judiciare suportate de organele de ocrotire a normelor de drept la instrumentarea cauzelor penale; modul de stabilire a cheltuielilor judiciare; cuantumul cheltuielilor judiciare; modul de plată a cheltuielilor judiciare (numerar, virament).

VI. Hotărâri adoptate de către Consiliul Superior al Procurorilor

[Sedința din 01.04.2021:](#)

36. Consiliul Superior al Procurorilor a admis contestația Inspecției procurorilor împotriva hotărârii Colegiului de disciplină și etică nr.3-151/2020 din 30 decembrie 2020, casarea acesteia, cu recunoașterea ca fiind vinovat a procurorul în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul reprezentare a învinuirii în instanța de judecată, Pavel Vinițchi, de comiterea abaterii disciplinare prevăzute de art.38 lit.a) și e) din [Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură](#) (îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu și încălcarea gravă a legii) și aplicarea în privința acestuia sancțiunea disciplinară – mustrare. Doi membri ai CSP au formulat opinie separată asupra sancțiunii aplicate în cadrul procedurii disciplinare.
37. S-a decis includerea în proiectul Planului de dezvoltare strategică a Consiliului Superior al Procurorilor a măsurilor corespunzătoare din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2020-2025, aprobat prin Hotărârea Parlamentului [nr.239/2020](#), precum și de a

dispune d-lui Roșca Andrei, membru al CSP, monitorizarea raportării semestriale a executării instituționale a Planului de acțiuni sus-menționat.

38. S-a anunțat concurs pentru suplinirea funcțiilor vacante de: procuror-șef al Procuraturii raionului Ialoveni; procuror-șef al Procuraturii raionului Soroca; procuror-șef al Procuraturii raionului Ocnîța; procuror-șef al Procuraturii raionului Briceni; procuror-șef al Procuraturii raionului Edineț.

[Sedința din 29.04.2021:](#)

39. A fost desemnat ca fiind învingător al concursului pentru suplinirea funcției vacante de procuror-șef al Secției analiză criminologică, avizare și propuneri de legiferare din cadrul Direcției politici, reforme și protecția intereselor societății a Procuraturii Generale, dl. Dumitru Obadă, procuror în Procuratura Anticorupție.
40. A fost desemnat ca fiind învingător al concursului pentru suplinirea funcției vacante de procuror-șef al Secției controlul activității speciale de investigații și asigurarea regimului secret a Procuraturii Generale, dl. Viorel Radețchi, procuror pentru misiuni speciale.
41. A fost desemnat învingător al concursului pentru suplinirea funcției vacante de procuror-șef al Procuraturii r-lui Glodeni, dl. Sergiu Mititelu, adj.al procurorului-șef al Procuraturii r-lui Fălești.
42. A fost desemnat învingător al concursului pentru suplinirea funcției vacante de procuror-șef al Procuraturii r-lui Leova, dl. Eduard Panea, procuror în Procuratura Anticorupție.
43. A fost stabilit numărul de 15 locuri ce urmează a fi scoase pentru concursul de admitere la Institutul Național a Justiției în anul 2022, pentru instruirea inițială a procurorilor.

VII. Instrumentarea dosarelor de rezonanță de către Procuratura Generală

Concluzia nr. 9:

Prin refuzul Procuraturii Generale de a considera adresarea deputaților privind pretinsa uzurpare a puterii de stat, au fost desconsiderate norme dar și practici privind modul de examinare a unor astfel de sesizări, iar Ordonanța de refuz, deși se referă la nerespectarea cerințelor de formă, se expune și cu privire la aspectele de fond, inclusiv încadrarea acțiunilor în articolul 339 alin. (1) Cod Penal.

44. Procuratura Generală a examinat, adresarea deputaților Sergiu Litvinenco și Virgiliu Pâslariuc din 26 aprilie 2021, prin care au solicitat examinarea pretinselor fapte de uzurpare a puterii de stat și tragerea la răspundere penală a persoanelor vinovate, urmare a evenimentelor și deciziilor luate pe 23 aprilie 2021 de Parlamentul Republicii Moldova în raport cu Curtea Constituțională. Reamintim că în cadrul ședinței Plenare a Parlamentului din 23 aprilie curent, majoritatea Parlamentară formată din deputații Partidului Socialiștilor din Republica Moldova și Partidul “Șor” a votat [Hotărârea Parlamentului privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al Curtii Constituționale \(Domnica Manole\) și Hotărârea Parlamentului din 23 aprilie 2021 privind numirea unui judecător al Curtii Constituționale](#) prin care în calitate de nou magistrat la CC a fost numit dl Boris Lupașcu. Prin [Ordonanța din 28 aprilie 2021](#), s-a dispus refuzul de a înregistra respectiva adresare în Registrul de evidență a infracțiunilor și, respectiv, de a iniția un proces penal, din considerente de ordin procesual (adresarea deputaților nu corespunde cerințelor de formă și conținut unui act de sesizare despre infracțiuni, prevăzute de Codul de Procedură Penală), și de ordin al dreptului material (din circumstanțele de fapt invocate de către petenți nu rezultă obiectiv o bănuială rezonabilă privind săvârșirea infracțiunilor denunțate sau altor infracțiuni).
45. La 8 aprilie 2021, prin ordonanța Procurorului General, pe numele judecătorului de la Judecătoria Chișinău, reținut în flagrant cu mită, [a fost pornită o nouă cauză penală pentru trafic de influență](#). Potrivit materialelor urmăririi penale, susținând că are influență asupra procurorilor, magistratul ar fi estorcat de la conducătorul unei firme o mie de dolari SUA pentru a interveni în adoptarea unei decizii într-un proces penal, care ar avantaja interesele respectivului agent economic. Magistratul este cercetat în libertate, după ce atât sediul Ciocana al Judecătoriai Chișinău, cât și Curtea de Apel Chișinău au respins demersurile Procuraturii Anticorupție de plasare a acestuia în arrest.
46. La 20 aprilie 2021 [Procuratura Anticorupție a finalizat și expediat în judecată un alt episod din dosarul "fraudei bancare"](#), în care, în calitate de inculpați figurează numele a trei foști

conducători ai celor trei bănci falimentate: Banca de Economii, Unibank și Banca Socială, precum și un șef de Direcție din cadrul Băncii Naționale a Moldovei (fost administrator special al Băncii de Economii). În total, în legătură cu acest episod, procurorii au expediat în instanța de judecată 49 volume care conțin probe pertinente, concludente care demonstrează vinovăția persoanelor acuzate. Aceștia sunt învinuiți de comiterea "escrocheriei în proporții deosebit de mari în interesul unei organizații criminale", unul dintre ei fiind suplimentar acuzat și de "spălarea banilor în interesul organizației criminale, în proporții deosebit de mari".

47. La 22 aprilie 2021 [un fost șef-adjunct al Procuraturii Anticorupție](#), a fost recunoscut și audiat de Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale în calitate de bănuț de comiterea coruperii pasive în proporții deosebit de mari. Potrivit materialelor, cazul a avut loc în anul 2018, când bănuțul, activând în calitate de procuror, ar fi pretins de la un condamnat 50 mii EUR. În schimbul acestei sume, procurorul urma să-i recalifice acțiunile și să-și retragă acuzațiile în dosarul aflat atunci pe rol la Curtea de Apel Chișinău în care acesta fusese condamnat la 12 ani de închisoare pentru tentativă de delapidare a averii străine și spălare de bani, ambele săvârșite în proporții deosebit de mari. În prezent, persoana bănuță nu mai activează în organele procuraturii.

VIII. Activități în cadrul Uniunii Avocaților

48. La 28 aprilie 2021, Consiliul Uniunii Avocaților a publicat o [Notă de protest](#), prin care invocă mai multe situații de abuz comise împotriva avocatei Ala Raevschi, manifestate prin împiedicarea deliberată a activității profesionale și încercarea de intimidare, pentru fapte care au legătură cu acordarea asistenței juridice calificate clienților săi.
49. La 28 aprilie 2021, prin [Hotărârea nr. 08-11/23.04.2021 din 23 aprilie 2021](#), Consiliul Uniunii Avocaților a aprobat [Conceptul digitalizării Uniunii Avocaților din Republica Moldova și Direcțiile de digitizare ale Uniunii Avocaților din Republica Moldova](#), care vor viza: a) Organizarea Registrului on-line al avocaților (Registrul electronic al Avocaților din Republica Moldova); b) digitalizarea examenului de admitere la stagiul profesional în avocatură; c) digitalizarea examenului de calificare în profesia de avocat; d) digitalizarea proceselor din cadrul Adunărilor generale ale barourilor avocaților, din cadrul ședințelor Comisiilor Uniunii Avocaților din Republica Moldova și ale Consiliului Uniunii Avocaților, cu implementarea unor proceduri de alegere și vot, digital în cadrul unui proces electronic, fără posibilitatea schimbării opțiunii de vot; e) digitalizarea convocării și desfășurării ședințelor Congresului Avocaților din Republica Moldova, implementarea procedurii electronice de alegere și vot și f) modernizarea paginii-web oficiale a Uniunii Avocaților din Republica Moldova. De asemenea, a fost instituit grupul de lucru responsabil de realizarea și implementarea proiectului, atragere de fonduri, parteneri externi și comunicare.

IX. Alte evenimente relevante sectorului justiției

50. La 15 aprilie 2021, a fost [lansată invitația pentru judecătorii din Republica Moldova de a participa în proiectul „Instanțe Judecătorești Model”](#). Proiectul „Instanțe Judecătorești Model” finanțat de USAID, cu durata de trei ani (11 ianuarie 2021 – 10 ianuarie 2024), urmărește scopul de a îmbunătăți performanța instanțelor judecătorești în vederea asigurării serviciilor judiciare de calitate și consolidării conexiunii între instanțele judecătorești și justițiabili. Proiectul are două obiective: (1) identificarea și susținerea instanțelor judecătorești din Republica Moldova, care doresc să obțină și să-și păstreze statutul de instanță judecătorească-model prin oferirea de servicii mai bune cetățenilor, și (2) oferirea asistenței suplimentare la nivel național pentru facilitarea schimbărilor necesare pentru îmbunătățirea performanței la nivelul instanțelor de judecată individuale.
51. La 2 aprilie 2021, a fost lansat noul [Portal Național al Instanțelor de Judecată \(PNIJ\)](#). Pagina de start a PNIJ are o nouă interfață grafică, au fost păstrate meniurile principale din

versiunea precedentă, inclusiv criteriile de căutare a informației și un meniu de accesibilitate pentru persoane cu deficiențe de vâz. Totodată, a fost introdusă posibilitatea de căutare a ședințelor de judecată și actelor judecătorești - hotărâri, încheieri, citații, dosare și cereri a instanței potrivit numărului, denumirii dosarului, datei pronunțării, circumscripții și instanțe, etc. Noua modalitate de căutare a informației privind gestionarea dosarelor facilitează considerabil accesul la date pentru justițiabili și profesioniștii din sectorul justiției. Galeria video oferă spoturi privind posibilitățile Programului Integrat de Gestionare a Dosarului și modalitatea de solicitare a înregistrării audio a ședinței de judecată. Pentru a facilita utilizarea PNEJ poate fi accesat Ghidul de utilizare, cu răspunsuri la cele mai frecvente întrebări ale utilizatorilor. Realizarea noii versiuni a PNEJ-ului a fost posibilă cu suportul Programului USAID pentru Justiție Transparentă.

Membrii Grupului de Experți în domeniul Justiției (GEJ)

Iulian RUSU – Director Executiv Adjunct al IPRE, având 20 ani de experiență profesională, inclusiv în domeniul reformei sectorului justiției, Magistru în Dreptul Uniunii Europene (Universitatea Oxford, Marea Britanie)

Veronica MIHAILOV-MORARU – coordonatoare și expertă în cadrul GEJ, având 15 ani de experiență profesională, avocată cu 14 ani de experiență, Magistru în Drept (Universitatea de Stat din Moldova)

Svetlana BALMUȘ – expertă în cadrul GEJ, având peste 23 ani de experiență profesională, avocată, fostă judecătoare cu 15 ani de experiență și fostă procuror cu 4 ani de experiență, Licențiată în Drept (Universitatea de Stat din Moldova)

Tatiana CIAGLIC – expertă în cadrul GEJ, având 12 ani de experiență profesională, inclusiv în domeniul administrării instanțelor judecătorești, utilizării tehnologiilor informaționale, precum în domeniul formării continue a profesioniștilor din sectorul justiției, Magistru în Drept (Universitatea Liberă Internațională din Moldova)

Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE) a fost înființat în martie 2015 în calitate de centru de analiză și cercetare (eng.: think-tank) independent, non-profit și apolitic. Misiunea IPRE este de a accelera integrarea europeană a Republicii Moldova prin promovarea reformelor sistemice, sporirea democrației participative și consolidarea rolului cetățenilor în procesele decizionale la nivel național și local.

IPRE este membru al Platformei Naționale a Forumului Societății Civile a Parteneriatului Estic (www.eap-csf.eu), co-inițiator al Forumului Parteneriatului Estic al Centrelor de Cercetare (EaP Think-Tank Forum) lansat în anul 2017 la Chișinău.

Adresa: Str. București 90, of. 20
Chișinău, MD-2001, Republica Moldova
Tel.: + 373 22 788 989
E-mail: info@ipre.md
Web: www.ipre.md

Această publicație a fost elaborată în cadrul proiectului „Grupul de Experți în domeniul Justiției”, susținut financiar de Departamentul Justiție și Drepturile Omului al Fundației Soros Moldova. Conținutul opiniei este opinia Grupului de Experți în domeniul Justiției și nu reflectă neapărat poziția Fundației Soros Moldova.